

Litteratur.

»Byggekonsulenten«.

Redigeret af *Willy Kernel* og *Holger Ærsøe*
under Medvirken af 19 sagkyndige, 1944, 255 Si-
der. Pris 15,50 Kr. Landbrugsforlaget, København.

Egentlig burde jeg ikke modtage Redaktionens Opfordring til at anmelde denne Bog, men jeg gør det alligevel, da jeg i nogle Aar har arbejdet paa at faa Landbrugskandidater ansat som Byggekonsulenter. Nu kommer her et „Konsulentprodukt“, hvor to Landbrugskandidater har været Bogens Redaktører, og to andre Landbrugskandidater har skrevet de 2—3 Afsnit, der burde være Bogens Tyngdepunkt. Stor Interesse har jeg da i at analysere Produktet; det er jo nemlig ikke nok, at Landbrugskandidater kommer ind i dette Arbejde, de maa ogsaa vise sig Opgaverne voksne, og Byggekonsulentarbejdet bør derfor i den nærmeste Fremtid ligge i Projektørlyset.

Bogens to første Afsnit omhandler Love for og Tilskud til Landbrugsbyggeri. Det er et Par meget oplysende og gode Artikler, mod hvilke der vel ikke kan indvendes andet, end at Lovenes Navne, Nummer og Datoer ikke er anført, at nogle af Illustrationerne er lidt barnlige, og at Fortegnelserne over Formændene for Husmandskommissionerne og Grundforbedringsudvalgene vel ikke er paalidelige ret længe og nærmest hører Almanakkerne til.

Derefter følger et Afsnit om Byggematerialer. Her synes Arkitekten ikke engang at være naaet til „Rejsehøjde“, idet Artiklen omfatter Beton, Sten, Mørtel og saagar Limfarve og Tapet, men derimod intet om saa vigtige Byggematerialer som Træ og Jern og disses Anvendelse. Bogen synes altsaa ikke at kende Træ som Byggemateriale. Derfor virker det mærkeligt med en særlig Artikel om Svampe og Skadedyr i Træ.

Afsnittet om Ombygning af gamle Landbrug har en meget god Tekst, d. v. s. en god Beskrivelse af Krav til Lysforhold, Beliggenhed, Indretning m. m.; derimod synes de valgte to Ombygningseksempler ikke særlig karakteristiske, ligesom der overalt ved Tegningerne mangler Maalestok og de vigtigste

Maal. Det er nævnt, at Bygningerne skal være smukke, men ikke en eneste Facade demonstrerer dette.

Afsnittet om Isolering er i flere Henseender godt, ikke mindst gælder det vel Beskrivelsen af Stuehusets Varmeisolering. Men det er dog meget ensidigt, da det kun omhandler Letbetonerne, som forøvrigt delvis er beskrevet i Afsnittet om Byggematerialer, medens Træbetonplader, der allerede har en relativ stor Udbredelse i Landbruget, ikke er nævnt med et eneste Ord, og det samme gælder de forskellige Isolationsplader og -mætter, som kan bruges i Stuehuset. Der er heller ingen Steder vist „Sokkelisolation“ eller gjort opmærksom paa dens Betydning.

Artiklen om Ventilationsprincipperne karakteriseres ved følgende Udtalelse af *Jørn Høgsbro*: „Artiklen er skrevet af en Civilingeniør, for hvem Stoffet øjensynligt har været ganske fremmed, og som ikke har været i Stand til ud fra den disponible Litteratur at skaffe sig tilstrækkelig Viden til at virke vejledende for andre. Heller ikke Angivelserne af de heldigste Staldtemperaturer er i alle Tilfælde rigtig“.

Samme siger, at Artiklen om specielle Ventilationsundersøgelser giver forkerte Anvisninger, fordi de svenske Undersøgelser er mest udførligt refererede, og de hviler ikke paa helt rigtige Principper.

Afsnittet om Tage og Tagmaterialer maa vel siges at være ret godt. Men Anvisningen i Indledningsbemærkningen paa at tage Hensyn til Pris, Levetid og det æstetiske bliver dog kun i ringe Grad indfriet. Anbefalingen for det store Udhæng tiltrædes ikke af alle Arkitekter. At Tagrender er til „stor Ulempe“ i Landbruget, er en forfærdende Misforstaaelse.

Artiklen om Belysning er ret intetsigende og giver slet ingen Oplysninger om Lampeantal og Lampestyrker.

Artiklen om Opvarmningsforholdene dækker sikkert de Krav, der kan stilles til en saadan. Dog — hvorfor anvises Radiatorerne ikke anbragt under Vinduerne?

Derefter følger Afsnittet: „Kan Landmanden selv indrette sine Bygninger“, en Overskrift, der er ganske mærkelig i Relation til Indholdet. Hvorfor dog ikke kalde det: „Grundplaner til Landbrugsbygninger“. Dette Afsnit burde være Bogens vigtigste, og det burde føre Hovedslaget for brede Bygninger, praktiske Grundplaner og rigtig Dimensionering; men det er meget mat i disse Henseender. Vel er der argumenteret godt for de brede Bygninger, men med Grundplaner og rigtig Dimensionering staar det daarligt til. Det hedder et Sted: „Hosstaaende Grundplaner vil sikkert give Vink om, hvorledes Grundplanen i grove Træk kan indrettes“; og derefter forelægges Grund-

planerne til den 4-længede, den enlængede svenske, T-Gaarden, Y-Gaarden, Korsgaarden, Stjernegaarden og Kamgaarden, uden Stillingtagen til disse Formers Fortrin og Fejl! — Tror Forfatteren og Redaktørerne virkelig, at vi andre havde været anstændige Kvægavlskonsulenter, om vi ikke skarpt og tydeligt havde dokumenteret, at *Højager Nakke* var meget bedre end *Delf Lou*, og at *Eske Brangstrup* var langt bedre end *Eske Holmdrup*. Nej! Og den samme Fasthed og Realitet maa der ind i Byggekonsulentarbejdet. Forfatteren og Redaktørerne kan ikke forsvare f. Eks. at fortie, at der kan bygges mere end 3 T-Gaarde af de samme Mursten, som medgaar til en Kamgaard med samme bebyggede Areal og 25 pCt. mindre Husrum end en T-Gaard, eller at fortie, at den aarlige Hovedfærdsel i Kamgaarden er 1114 km, naar den i T-Gaarden er 465 km. Den første — og vel derfor efter Forfatterens Opfattelse bedste — Stuehusgrundplan er en „god svensk“, der viser Køkkenet i den ene Ende og Spisestuen i den anden Ende af Stuehuset — stakkels Husmoder og Pige!

Og med den rigtige Dimensionering staar det ikke stort bedre til. Hvad skal Folk tro, naar der i Omtalen af Kostalden anvises en Fodergang paa 150—250 cm, men i en senere Dimensioneringsoversigt anvises 100—130 cm hertil. Forfatteren kan ikke have været ude for Byggeopgaver, naar han kan angive Kvægfodergange paa 2 à 2½ m som ideelle; for det første er de ikke praktiske, for det andet er der aldrig Raad til en saadan Flothed. Der anvises ogsaa forskellig Loftshøjde i Kostald og Svinestald, selv om disse to Stalde er i samme Bygning i de fleste Grundplanforslag, og en saadan Ordning er dog meget ubehagelig for Arbejdet paa Loftet, ligesom den fordyrer Byggeriet. Videre angives det, at Ajelebeholderne skal bygges efter, at hver Ko leverer 3 à 4 m³ Urin aarligt, medens vi er nødt til at regne med 5 m³ for at være paa den sikre Side.

Artiklen er ledsaget af over 50 Figurer, men de er primitive og uden Maal eller Maalestok, og ikke engang alle Bogstaver, som signerer de forskellige Rum og Dele, er forklaret i Figurteksterne, ligesom ingen Arkitekt præger Artiklen med Snit og Facader. Det vilde vel egentlig ogsaa være korrekt og høfligt at anføre Kilderne til lidt flere Figurer og Referater, end sket er.

De to Afsnit om Staldinventar og om Reparationer og Vedligeholdelser er oplysende, vejledende og paa deres Plads. Derimod har navnlig de to Artikler om Skadedyr, men delvis ogsaa de to om Forsikringer og Brandværn ikke noget naturligt Hjem i en saadan Bog. Naar Brandpolitiloven er omtalt, og vi bygger

tidssvarende og rationelt, svinder Brandfaren nemlig automa-
tisk ind til samme ringe Størrelse som i Fabrikker og Villaer i
Byerne. Krudtet til de 4 nævnte Artikler kunde derfor passende
være anvendt til nødvendige Forbedringer af andre og vig-
tigere Afsnit i Bogen.

Artiklen om Dimensionering af Landbrugsbygninger savner
ganske Angivelse af baade Kilde og Forfatter, ligesom enkelte
af Maalene kunde være baade bedre valgt og bedre afstemt med
Bogens øvrige Artikler.

Mange af Bogens Tegninger er barnlige og daarligt gennem-
arbejdede til et Fagskrift, og Papiret er daarligt, ligesom Ar-
kitekten absolut ikke har faaet den Plads, der tilkommer ham,
især i Bogens Hovedafsnit.

Og saa slutter den med en Utilladelighed, som Konsulentstan-
den burde føle Forargelse over, og Landbruget reagere imod:
11 Sider Annoncer camouflerer Redaktørerne som „tekniske Op-
lysninger fra store og kendte Firmaer“. Altid har der i Kon-
sulentvirksomheden været et skarpt Skel mellem Forretning og
Oplysning, mellem Annoncer og Reklamer kontra Konsulenter-
nes Artikler og Beskrivelser. Lad ogsaa dette nye Felt følge
denne gamle, gode og eneste værdige Linie.

L. Hansen Larsen.

Landbrugets Redskaber og Maskiner.

Landbrugets Redskaber og Maskiner. Af *Knud Hansen*. Udgivet af Det kgl. danske Landhushold-
ningselskab. (L. H. S. Forlag). 304 Sider. 218 Il-
lustrationer. Pris Kr. 8,50.

Den nylig udkomne Bog om Landbrugets Redskaber
og Maskiner af Forstanderen for Statens Redskabsprøver,
Knud Hansen, er tilrettelagt med Brug og Pasningen
for Øje. Den gaar ikke i Detailler med Redskabs- og Maskin-
lærens mere elementære Spørgsmaal, men bygger paa et vist
praktisk Kendskab til de paagældende Hjælpemidlers Indret-
ning og Brug. Derfor har det ogsaa været muligt at begrænse
Stoffet til et passende Omfang.

Ved en Gennemgang af Bogens forskellige Afsnit vil man
straks bemærke, at Hovedvægten er lagt paa de egentlige og
mest almindeligt anvendte Landbrugsredskaber og -maskiner.
Omtalen af Redskabets eller Maskinens Indretning er indskræn-
ket til et Minimum, men til Gengæld faar man desto mere om

de forskellige Arbejdsorganer og deres Funktion, Indstilling og Betjening. Man mærker her tydeligt Forfatterens Erfaringer fra den daglige Omgang med Maskiner og Redskaber. Afsnittene om Radrensere og Bindere er typiske Eksempler herpaa.

Under de egentlige Landbrugsredskaber og -maskiner omtales ogsaa Malkemaskinen og dens Funktioner; særlig udførligt behandles dens Pasning og Rengøring. Af de følgende Afsnit skal nævnes Kølemaskiner og Køleapparater, elektriske Hegn, Pumper, Arbejdsvogne og Haandredskaber. Det paagældende Hovedafsnit afsluttes med en Omtale af nogle af de Hjælpemidler, der enten har vundet eller er ved at vinde Indpas i mange, navnlig større Husholdninger: Vaskemaskiner, Tørrecentrifuger og Kartoffelskrællemaskiner.

Bogens andet — og ikke særligt omfattende — Hovedafsnit omhandler Kraftmaskinerne. Der gives en kortfattet Redegørelse for Princippet i de forskellige Typer af Forbrændings- og Elektromotorer. Som naturligt er faar Traktoren — og dens for Tiden eneste Kraftkilde: Gasgeneratoren — en forholdsvis udførlig Omtale.

Det sidste Hovedafsnit er kaldet Maskinanskaffelse og Maskinpleje, men omfatter ogsaa andre Ting, bl. a. lidt Materiallære og 8 Sider om Knuder, Stik og Splejsninger. Disse 8 Sider er ikke blot lærerige, men kan tillige give adskillige Timers fornøjelig Underholdning i de lange Vinteraftener.

Af Afsnittene om Plove, Saamaskiner, Radrenserne, Høstmaskiner og Tærskværker er der taget Særtryk, som kan anvendes i Forbindelse med Redskabskursus o. lign. De faas fra Landhusholdningsselskabet, Rolighedsvej 26, København V. Priserne varierer fra 30 til 50 Øre pr. Stk.

Skønt ret koncentreret i Stoffet er Landbrugets Redskaber og Maskiner let forstaaelig for alle, der har blot noget praktisk Kendskab til Emnet. Den er dertil velskrevet og forsynet med et Utal af gode Billeder og Illustrationer. Det er kort sagt en lærerig Bog, der sikkert vil finde udstrakt Anvendelse, ogsaa fordi den er overkommelig baade af Omfang og i Pris.

C. A. N.

Udkomne Bøger.

Beretning om Statsprøveanstaltens Virksomhed i Finansaaret 1943—44. 36 Sider. (Kbhvn. 1944).

Aarsberetning fra Veterinærdirektoratet for Aaret 1943. Ved F. Wøldike Nielsen. 154 Sider. (Kbhvn. 1944).

Beretning om 2. Konkurrence mellem hele Kaninhold. Fællesudvalget til Kaninavlens Fremme 1. Oktober 1943—30. September 1944. Af H. M. Olsen, Konsulent. 36 Sider. (Kbhvn. 1944).

Befolkningens Bevægelser 1943. Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4. Række, 120. Bind, 5. Hæfte. Udgivet af Det statistiske Departement. 40 Sider. (Kbhvn. 1944).

4. Beretning om Landbrugsregnskaber fra Regnskabskredsen indenfor De samv. sjæll. Husmandsforeninger 1943—44. Udarbejdet og udgivet af Regnskabsudvalget ved P. Larsen, Konsulent. 35 Sider. (Slagelse 1944).

Lommebog for Landmænd for Aaret 1945. Indeholder korte Oplysninger om det rationelle Landbrugs Grundsætninger af ansete Fagmænd. Redigeret af Karsten Iversen, Forstander ved Askov Forsøgsstation. 244 Sider. Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag. (Kbhvn. 1944).

Landmandens Lommekalender 1945. Udarbejdet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Sekretariat. 224 Sider. (Kbhvn. 1944).

Landøkonomisk Aarbog for 1945. Udgivet ved Foranstaltning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri. Redigeret af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab ved Axel Nielsen. 276 Sider. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. (Kbhvn. 1945).

Landbrugsstatistik 1943. Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4. Række, 123. Bind, 1. Hæfte. Udgivet af Det statistiske Departement. 208 Sider. (Kbhvn. 1944).

44. *Beretning fra Statens Forsøgsmejeri. Studier over Propionsyrebakterierne og Paavisning af Aarsagerne til Pustning af Ost ved Bedømmelsen af de flygtige Syrer.* Af Civilingeniør C. Lind. 102 Sider. (Fh. August Bangs Forlag, Ejvind Christensen). (Kbhvn. 1944).

Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrollforeninger i Fyns Stift. Beretning for Aaret 1943—44. Udarbejdet ved A. Wulff Pedersen og Kristian Andersen. 304 Sider. (Odense 1944).

Statens Husholdningsraads Aarsberetning for Finansaaret 1943—44. 87 Sider. (Kbhvn. 1944).

Beretning Nr. 4 fra Akademiet for de tekniske Videnskaber. Meddelelser fra Akademiets Nikotinudvalg. 49 Sider. (Kbhvn. 1944).

Andelselskaber i Danmark i Aaret 1943. Udarbejdet af Andelsudvalgets Sekretariat ved A. Axelsen Drejer. Særligt tryk af Andelsbladet. 41 Sider. (Kbhvn. 1944).

Landbrugets Redskaber og Maskiner. Af Knud Hansen. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 302 Sider. Ill. (Kbhvn. 1945).

Lysbehandling af Frø. Nye Spireresultater. Af Carlos Jensen. Udgivet af J. E. Ohlsens Enkes Forlag. 59 Sider. (Kbhvn. 1945).

Undersøgelser over Landbrugets Driftsforhold XXVII. Regnskabsresultater fra danske Landbrug i Aaret 1942—43. Udgivet af Det landøkonomiske Driftsbureau. 159 Sider. (Fh. August Bangs Forlag, Ejvind Christensen). (Kbhvn. 1944).

Undersøkelser over jordbrukets driftsforhold 35. Regnskabsresultater fra norske Jordbruk 1942—43. Toogtredivte regnskabsår. Udgivet af Selskapet for Norges Vel. 195 Sider. (Oslo 1944).

Aarsberetning fra Det veterinære Sundhedsraad for Aaret 1943. Ved Sv. Andersen. 127 Sider. (Kbhvn. 1944).

Beretning om Virksomheden i De samvirkende sjællandske Landboforeninger i Aaret 1944. Udarbejdet af Sekretariatet. 120 Sider. (Kbhvn. 1945).

Mindre Meddelelser.

Landmandsuddannelse.

Til 1. Maj antages Elever til en 3-aarig Landmandsuddannelse paa Bønderbrug og/eller paa større Gaarde. Uddannelsen paa Bønderbrug foregaar i visse Egne af Landet i Samarbejde med Landbo- og Husmandsforeningerne samt Foreningerne af unge Landmænd.

Nærmere Oplysninger om Uddannelsen samt Fortegnelse over Læresteder faas fra Landhusholdningsselskabet, Rolighedsvej 26, København V.

Nye Midler i Fluebekæmpelsen.

Indenfor Landbruget har man i mange Aar søgt Midler og Veje til at undgaa Flueplagen i Sommertiden. Fluerne er ikke alene til Gene for Mennesker og Dyr, men ogsaa i mælkehygiejnisk Henseende forårsager Fluerne stor Skade og Ulempe.

Sidste Sommer fremkom et schweizisk Fluebekæmpelsesmiddel, *Gesarol*, som viste sig udmærket egnet til sit Formaal, men af handelspolitiske Grunde kan der foreløbig ikke fremskaffes mere *Gesarol*, og nogle faa større danske Virksomheder har derfor nu paabegyndt Fremstilling af Fluebekæmpelsesmidler med lignende fortrinlige Egenskaber.

Efter at Forholdene vedrørende de nye Fluebekæmpelsesmidlers Fremstilling og Pris nu er kommet ind i betryggende Baner, har Mejeriforeningernes Fællesorganisation fundet, at Tidspunktet er inde til at organisere en rationel Bekæmpelse af Fluerne igennem de enkelte Mejerikredse. Fællesorganisationen har sikret sig Tilsagn om Levering af det fornødne Kvantum af et fortrinligt Fluebekæmpelsesmiddel, *Idosect-D* Pudder, som fremstilles af *A/S Ferrosan* og leveres igennem *De danske Mejeriers Fællesindkøb* til en reduceret Pris, og Midlet er allerede afprøvet paa flere store og smaa Gaarde med et absolut tilfredsstillende Resultat.

Landbrugets Prisforhold i Januar Maaned 1945.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1943		Januar Md. 1944	1944		Januar Md. 1945
	Hele Aaret	Decbr. Md.		Hele Aaret	Decbr. Md.	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk (ab Mejeri) ¹⁾	27,88	28,95	28,95	28,03	28,95	28,95
Smør, Notering	389	389	389	389	389	389
do. do. + Tillæg	445	445	445	445	445	445
Ost, 20 pCt.	199	199	199	199	199	199
Æg	245	270	248	241	270	255
Slagterisvin, (sl. V.)	268	272	272	272	272	272
do. do. 80½ kg og derover	284	288	288	288	288	288
Slagtekøer, Kbh., 1. Kl. (lev. V.)	129	129	129	130	130	130
Stude og Kvier, Eshjerg, 1. Kl. (lev. V.)	128	128	128	129	129	129
Smaagrise, Køge, Kr. pr. Stk. .	57	39	39	44	39	40
Kælvekøer, Odense, 1. Kl., Kr. pr. Stk. ²⁾	830	875	825	771	750	—
Unge Heste, Kr. pr. Stk.	2514	2500	2520	2760	2600	2625
Hvede	29,33	29,65	29,85	29,37	29,25	29,25
Rug	30,33	30,65	30,85	30,37	30,25	30,25
Byg, 2/r.	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Havre	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Hø	27,11	22,75	23,50	22,92	25,00	27,00
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	14,06	14,00	14,63	17,89	22,00	21,06
Runkelroefrø	235	185	195	205	235	238
Kaalroefrø	343	150	155	188	240	230
Rødkløverfrø	759	540	550	603	685	680
Hvidkløverfrø	830	800	778	773	850	843
Hundegræsfrø	255	250	250	248	250	250
Alm. Rajgræsfrø ³⁾	195	165	165	162	165	165
Ital. do.	178	150	150	146	150	150
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	24,75	25,00	24,30	25,15	25,50	24,40
Sv. Ammoniak	26,65	24,90	24,00	24,85	25,20	24,20
40 pCt. Kaligødning	18,69	18,65	18,85	19,11	19,40	19,60

1) Inkl. Tillæg.

2) Bestaaet Tuberkulinprøven.

3) Tidlige Stammer.

Korn = Maksimalpriser.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1943		Januar	1944		Januar
	Hele Aaret	Decbr. Md.	Md. 1944	Hele Aaret	Decbr. Md.	Md. 1945
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	266	276	276	267	276	276
Smør, Notering	186	186	186	186	186	186
do. do. + Tillæg	213	213	213	213	213	213
Ost	349	349	349	349	349	349
Æg	208	229	210	204	224	216
Slagterisvin	291	296	295	294	294	293
Slagtekøer (København)	222	222	222	224	224	224
Stude og Kvier (Esbjerg)	210	210	210	211	211	211
Unge Heste (Odense)	341	339	342	374	353	356
Hvede	212	215	216	213	212	212
Rug	254	257	259	255	254	254
Byg, 2/r.	204	204	204	204	204	204
Havre	218	218	218	218	218	218
Hø	395	331	342	334	364	393
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	375	373	390	477	587	562
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	128	130	126	130	132	126
40 pCt. Kaligødning	157	156	158	160	163	164
Vejede Prisindeks for:						
Mejeriprodukter	224	225	225	224	225	225
Husdyrprodukter, ialt	242	246	244	243	246	245
Korn	217	216	216	217	216	216
Planteprodukter, ialt	239	236	238	249	263	261
Landbrugsprodukter, ialt	242	246	244	244	247	246
Kunstgødning	164	158	156	159	159	154
Markfrø	371	371	289	289	289	320